سرمقاله

اثر بحران اوکراین بر معادلات جهان

ادامه از صفحه ۱

...زمانی که «ویکتور یانوکوویچ» قدرت سیاسی خود را در «کی‌یف» از دست داد، اولین نشانه‌های خطر برای امنیت منطقه‌ای روسیه را منعکس کرد. روسیه در دوران جنگ سرد نیز اقدامات نظامی پردامنه را در اروپای شرقی به انجام رسانید تا نشان دهد که از انگیزه لازم برای کنترل حوزه ژئوپلیتیکی مرزهای شرقی خود برخوردار است.

روسیه در سال ۱۹۴۵ و در روند بحران لهستان، از سازوکارهای نظامی و امنیتی بهره گرفت. چنین الگویی در سال ۱۹۵۶ و در روند بحران مجارستان تکرار شد. بهار پراگ نیز در سال ۱۹۶۸ شکل گرفت و زمینه برای انتقال نیروهای نظامی اتحاد شوروی به چکسلواکی به وجود آمد. هر یک از اقدامات یاد شده بیانگر این واقعیت است که هرگاه روسیه با احساس خطر ژئوپلیتیکی روبه‌رو شود، از سازوکارهای کنش نظامی و امنیتی برای مدیریت بحران از طریق ابزارهای نظامی استفاده می‌کند. در اندیشه ژئوپلیتیکی روسیه قدرت نظامی نیروی تاثیرگذار برای تغییر موازنه قدرت در محیط ژئوپلیتیکی محسوب می‌شود.

سقوط یانوکوویچ در فوریه ۲۰۱۴ زمینه قدرت‌یابی گروه‌های طرفدار غرب در اوکراین را احتمال‌پذیر کرد. در چنین شرایطی بود که طرفداران یانوکوویچ به سازماندهی جمهوری خودمختار خلقی در «دونتسک» و «لوهانسک» مبادرت کردند. این مناطق در حوزه همجوار روسیه قرار داشته و از تمرکز جمعیتی نسبتا بالایی برخوردارند. بخش قابل توجهی از صنایع سنگین نظامی و اقتصادی اتحاد شوروی در حوزه سرزمین همجوار با روسیه شکل گرفته است. بنابراین اتحادیه اروپا زمینه برقراری «مذاکرات مینسک» برای کنترل بحران هویتی اوکراین را در دستور کار قرار داد. در چنین شرایطی بود که «گروه تماس سه‌جانبه مینسک» متشکل از «آلمان، فرانسه و روسیه» برای حل و فصل بحران اوکراین شکل گرفت و به دنبال آن ساخت اجتماعی و سیاسی اوکراین به گونه تدریجی جهت‌گیری غرب‌محور پیدا کرد. زمامداران اوکراینی درصدد برآمدند تا زمینه لازم برای الحاق به ناتو را فراهم آورند و اگر چنین شرایطی حاصل می‌شد، مرزهای روسیه در کنار ژئوپلیتیک ناتو قرار می‌گرفت.

گسترش روند غرب‌گرایی اوکراین بدون توجه به شکل‌بندی‌های ژئوپلیتیکی انجام گرفت و زمینه واکنش پرشدت روسیه را به وجود آورد. روسیه همواره تلاش دارد تا موضوع امنیت منطقه‌ای خود را از طریق سازوکارهای نظامی شکل داده و مدیریت کند. دکترین نظامی و امنیتی روسیه که در سال ۲۰۱۷ بازخوانی شد، بر ضرورت مقابله پرشدت با تهدیدهای منطقه‌ای تاکید داشته است. روسیه درصدد برآمد تا قدرت نظامی خود را افزایش داده و به این ترتیب، نقش منطقه‌ای موثرتری در شرق اروپا ایفا کند. حمله نظامی روسیه به اوکراین بر اساس ضرورت‌ها و واقعیت‌های دکترین نظامی و امنیتی آن کشور شکل گرفت.

۲. زمینه‌های ژئوپلیتیکی و راهبردی اشغال نظامی اوکراین

بسیاری از تحولات تاریخی براساس معادله موازنه قدرت شکل می‌گیرد. پوتین از سال ۲۰۱۵ به بعد تلاش کرد تا شکل جدیدی از موازنه قدرت را در دستور کار قرار دهد. تحرک نظامی و عملیات تاکتیکی در مناطق بحرانی را می‌توان در زمره ابزارها و سازوکارهای کشورها برای تغییر در معادله قدرت دانست. روسیه در ۵ سال گذشته قابلیت نظامی خود را ارتقا داد و به ابزارهای تاکتیکی با رویکرد تهاجمی موثرتری دست پیدا کرد. در این دوران تاریخی روسیه درصدد برآمد تا شکل جدیدی از مقاومت تاکتیکی در برابر سیاست‌های هژمونیک آمریکا را در دستور کار خود قرار دهد.

اگرچه ایالات‌متحده قدرت اقتصادی و نظامی خود را به میزان قابل توجهی حفظ کرده، اما تحولات یک دهه گذشته نشان داد که آمریکا را وه معطوف به کنش عملیاتی برای ایفای نقش هژمونیک را ندارد. در دوران دونالد ترامپ، زمینه برای کاهش نقش ژئوپلیتیکی ناتو به وجود آمد. ترامپ احساس می‌کرد که مانند «هوپرمن آمریکایی» قادر خواهد بود تا امنیت منطقه‌ای را در تمامی حوزه‌های ژئوپلیتیکی شکل دهد. در دوران ترامپ، بسیاری از نهادهای امنیت‌محور اروپایی کارکرد و اراده تحرک عملیاتی خود را از دست دادند.

آمریکا در روند بحران‌های منطقه‌ای جنوب غرب آسیا با چالش‌های متنوعی روبه‌رو شد. اشغال نظامی افغانستان و عراق، قابلیت تحرک ایالات‌متحده برای نقش‌یابی منطقه‌ای در محیط‌های امنیتی را کاهش داد. در چنین شرایطی بود که زمینه برای نقش‌یابی امنیتی و نظامی روسیه در محیط پیرامون به وجود آمد. نقش‌یابی روسیه در بحران سوریه، زمینه افزایش نقش نیروهای تاکتیکی و راهبردی روسیه برای اثرگذاری در مناطق بحرانی پیرامون را شکل داد.

تحرک تاکتیکی و عملیاتی روسیه منجر به اتخاذ سازوکارهایی شد که بر اساس آن نیروهای نظامی آن کشور از ۵ جبهه چرنوبیل، سامی، خارکوف، لوگانسکی و کریمه به سمت کی‌یف در حرکت هستند. چنین فرایندی نشان می‌دهد که هرگاه بحران‌های منطقه‌ای با نشانه‌هایی از تغییر در فضای موازنه قدرت روبه‌رو شود، زمینه برای شکل‌گیری تحرک عملیاتی برخی از بازیگران به وجود می‌آید. آمریکا و ناتو در شرایطی قرار داشتند که تمایلی به کاربرد نیروی نظامی در برابر روسیه نداشته و این امر ناشی از انفعال تاکتیکی آنان در روند بحران‌های منطقه‌ای محسوب می‌شود. انفعال تاکتیکی آمریکا و ناتو انگیزه روسیه برای نقش‌یابی در بحران اوکراین را گسترش داد.

نتیجه

عملیات پرشدت موشکی و هوایی روسیه، به گونه اجتناب‌ناپذیری زمینه انتقال نظامی کی‌یف را به وجود می‌آورد. انتقال نظامی اوکراین اولین گام برای تغییر دولت غرب‌گرا و سازماندهی حکومت جدیدی است که از قابلیت لازم برای همکاری ژئوپلیتیک با روسیه برخوردار باشد. روند اقدامات نظامی روسیه در محیط منطقه‌ای ماهیت مرحله‌ای داشت و در هر مرحله نهادهای بین‌المللی و ناتو در فضای کنش انفعالی قرار گرفت. به همین دلیل است که ایالات‌متحده نمی‌تواند اجماع منطقه‌ای لازم برای مقابله با روسیه در حوزه سرزمینی اوکراین را بر اساس بند ۴ پیمان ناتو فراهم سازد. واقعیت آن است که سیاست آمریکا و کشورهای ناتو بیش از آنکه ماهیت مقابله جویانه در برابر سیاست‌ها و الگوهای رفتاری روسیه در اوکراین را داشته باشد، صرفا واکنشی اقتصادی، دیپلماتیک، حقوقی و سیاسی بود که تاثیر چندانی در اراده راهبردی روسیه به جا نگذاشت. واقعیت‌های موجود در روند بحران اوکراین نشان می‌دهد که زمینه برای شکل‌گیری «جنگ سرد جدید» در روابط آمریکا و روسیه به وجود آمده است.

آمریکا در روند بحران سوریه، عراق و افغانستان نشان داد که شرکای ژئوپلیتیک خود را در شرایط تهدید تنها خواهد گذاشت. مقامات انگلیسی در چنین شرایطی به رهبران اوکراین پیشنهاد پناهندگی سیاسی داده‌اند. پناهندگی سیاسی به معنای پایان مقاومت در برابر اقدام نظامی روسیه تلقی می‌شود. در چنین فرآیندی بحران‌های منطقه‌ای جدیدی شکل گرفته که امکان صلح‌سازی و مدیریت بحران از طریق سازوکارهای کنش دیپلماتیک نهادی و حقوقی را به حداقل ممکن می‌رساند.

دکتر ابراهیم متقی
رئیس دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

سخنگوی ستاد مقابله با کرونا دانشگاه علوم پزشکی البرز هشدار داد:

روند افزایش فوتی های کرونا در البرز

سخنگوی ستاد مقابله با کرونا دانشگاه علوم پزشکی البرز تصریح کرد: بر این اساس تعداد بستری‌ها به ثبات رسیده و بر اساس تجربه متأسفانه فوتی‌ها افزایش یافته و این روند ادامه خواهد یافت.

به گزارش پیام آشنا. مهرداد بابایی در خصوص آخرین وضعیت کرونا در البرز اظهار کرد: هفته گذشته روند صعودی ابتلای کرونا در البرز متوقف شده است اما ممکن است با یک ساده‌انگاری مجدد تبدیل به روند صعودی شود. وی در خصوص دورقمی شدن فوتی‌های کرونا در البرز بیان کرد: سیر اوج‌گیری کرونا به این صورت است که روند ابتلای بیماری در بیماران سرپایی افزایش می‌یابد و پس از آن دو هفته روند بستری افزایش می‌یابد و بین دو تا چهار هفته بعد پیک فوتی‌ها آغاز می‌شود.

وی با بیان اینکه با توجه به واکسیناسیون خوبی که در استان انجام شده، امید است پیک‌های قبلی را تجربه نکنیم، خاطرنشان کرد: در پیک‌های قبلی تا ۳۹ نفر فوتی در روز گزارش شده است.

بابایی گفت: مردم شیوه‌نامه‌های بهداشتی به خصوص استفاده از ماسک، رعایت فاصله‌گذاری اجتماعی و واکسیناسیون دز سوم را دستور کار قرار دهند.

وی اظهار کرد: اکنون واکسیناسیون حدود ۳۶ درصد افراد واجد شرایط در البرز انجام شده است. اگرچه نسبت به میانگین کشوری مطلوب است اما باید سه دز تکمیل شود.

سخنگوی ستاد مقابله با کرونا دانشگاه علوم پزشکی البرز متذکر شد: مردم از ساده‌انگاری پرهیز کنند، چراکه واگیرداری سویه امیکرون بالاست و اگر موارد یادشده رعایت نشود مجدداً روند ابتلاء صعودی می‌شود.

قنبر پور مدیر عامل منطقه ویژه اقتصادی پیام مطرح کرد:

برنامه‌ریزی برای افزایش سهم منطقه ویژه اقتصادی پیام در تولید ناخالص داخلی

مدیر عامل منطقه ویژه اقتصادی و فرودگاه بین المللی پیام با اشاره به برنامه‌هایی با هدف تبدیل این منطقه به یکی از مهمترین قطب‌های اقتصاد دیجیتال کشور گفت: طی برنامه ریزی صورت گرفته سهم این منطقه در تولید ناخالص داخلی طی پنج سال آینده افزایش می‌یابد.

به گزارش پیام آشنا. اکبر قنبرپور در نخستین نشست هم اندیشی با مدیران این منطقه افزود: طبق برنامه ریزی صورت گرفته و بر طبق تأکید وزیر محترم ارتباطات و فناوری اطلاعات، قصد داریم تا طی پنج سال آینده یک درصد از تولید ناخالص داخلی را در این منطقه رقم بزنیم.

وی اضافه کرد: تبدیل پیام به یکی از مهمترین قطب‌های اقتصاد دیجیتال کشور از طریق ایجاد زیرساخت‌های فنی و محتوایی برنامه ریزی شده که به صورت جدی در دستور کار قرار گرفته که به همین منظور اقداماتی از جمله مرکز ساخت و تولید دیجیتال، استودیوهای هوشمند و رندرفارم ها، شتاب‌دهنده های حوزه نوآوری، توسعه فعالیت ها در بخش های دانش بنیان و استارت آپی و از سوی دیگر ارتباط با دیگر بخش های مرتبط در سراسر کشور در قالب این برنامه اجرایی خواهد شد.

قنبرپور در بخش دیگری از سخنان خود به وجود واحدهای تولیدی و صنعتی در این منطقه اشاره کرد و گفت: همچنین بنا داریم تا از این ظرفیت در راستای توسعه تولیدات داخلی و اشتغال هر چه بیشتر بهره بگیریم و با ارائه خدمات تخصصی به واحدهای صنعتی مستقر در منطقه، زمینه تسریع در رشد اقتصادی آنها را بیشتر از قبل فراهم آوریم.

وی با بیان اینکه ظرفیت های منطقه ویژه اقتصادی و فرودگاه بین المللی پیام منحصر به فرد است اظهار کرد: در کنار وجود این ظرفیت‌ها به دنبال این هستیم تا با توسعه زیر ساخت ها با رویکرد اقتصادیجیتال بتوانیم زمینه استقرار شرکت های بیشتری در این بخش را فراهم سازیم و شرایط ویژه ای را نیز برای شرکتهای دانش بنیان ایجاد کنیم.

قنبرپور توسعه فعالیت ها در بخش فرودگاهی را از دیگر اقدامات برنامه ریزی انجام شده عنوان و تصریح کرد: باهدف محقق ساختن این مهم انتظار ما از مجموعه این است که نسبت به معرفی هر چه بیشتر ظرفیت های موجود به سرمایه گذاران و مردم گام های بیشتری بردارند.

انهدام باند حرفه‌ای سرقت از منازل در البرز

رئیس پلیس آگاهی البرز از انهدام باند سارقان حرفه‌ای منزل با اعتراف به ۷۴ فقره سرقت در البرز و استان‌های همجوار با ۱۵۵ میلیارد ریال اموال سرقتی خبر داد.

به گزارش پیام آشنا. سرهنگ محمد نادربیگی در تشریح این خبر بیان کرد: در پی وقوع چندین فقره سرقت از منازل در نقاط مختلف استان شناسایی و دستگیری سارق یا سارقان به صورت ویژه در دستور کار پلیس آگاهی این شهرستان قرار گرفت.

وی افزود: کارآگاهان با بررسی میدانی مناطق وقوع سرقت متوجه شدند که سارقان با تشکیل یک باند سه نفره به وسیله خودروهای پژوپارس سفید رنگ ، پژو ۴۰۵ ، پژو ۲۰۶ و سمند که با تغییر در پلاک و استفاده از پلاک های دست نویس و یا سرقتی در ارتکاب این سرقت‌ها استفاده کرده و با پرسه زنی در مناطق مختلف شهر و شناسایی منازل مورد نظر که صاحب منزل در آن حضور ندارد و در فرصت مناسب اقدام به سرقت می کردند.

رئیس پلیس آگاهی استان اظهار کرد: در ادامه کارآگاهان با انجام اقدامات پلیسی و بررسی سرنخ‌های به جا مانده اعضای باند سارقان را شناسایی و با بررسی سوابق آنها متوجه شدند همه آنها دارای سوابق متعدد در حوزه سرقت هستند.

این مقام ارشد انتظامی با بیان اینکه پس از شناسایی محل اختفاء متهمان، همه آنها با هماهنگی قضائی در چند عملیات غافلگیرانه دستگیر شدند، تصریح کرد: متهمان پس از دستگیری ابتدا منکر انجام هرگونه سرقت شدند اما پس از مشاهده مستندات پلیس به ناچار لب به اعتراف گشوده و به ۷۴ فقره سرقت منزل در سطح البرز و استان‌های همجوار با ارزش ریالی حدود ۱۵۵ میلیارد ریال اعتراف کردند.

سرهنگ نادربیگی با اشاره به اینکه در بازرسی از مخفیگاه متهمان، تعداد زیادی لوازم خانگی و ابزار آلات سرقتی کشف شده بیان کرد: تا کنون ۱۰ نفر سارق و ۳ نفر مالخر در این پرونده شناسایی و دستگیر شده اند و حسب دستور دادیار شعبه ۱۵ دادسرای ناحیه ۳ شهید بهشتی کرج تصویر بدون پوشش سارقان جهت شناسایی مال باختگان منتشر می شود چنانچه شهروندانی که منزل آنها توسط این افراد مورد سرقت قرار گرفته درخواست می‌شود تا جهت پیگیری شکایت خود به اداره عملیات ویژه پلیس آگاهی استان البرز واقع در "میدان طالقانی کرج ، بلوار تعاون" مراجعه و یا با شماره تلفن ۰-۳۶۲۱۸۷۲۹ - تماس حاصل کنند.

مدیر کل تامین اجتماعی البرز:

مستمری بگیران تامین اجتماعی فریب پیامک های جعلی را نخورند

مدیر کل سازمان تامین اجتماعی استان البرز با اشاره به انتشار پیامک های جعلی توسط افراد کلاهبردار و شیاد گفت: مستمری بگیران تامین اجتماعی فریب این پیامک ها را نخورند.

به گزارش پیام آشنا. داود سمندزاده گفت: به تازگی پیامک هایی توسط افراد کلاهبردار با شماره تلفن های ناشناس و به نام سازمان تامین اجتماعی به افراد مستمری بگیر در خصوص پرداخت عیدی ارسال می شود که می بایست مستمری بگیران به این پیامک ها توجه نکنند.

وی ادامه داد: پیامک‌هایی با مضمون «یک میلیون ۶۰۰ تومان عیدی» مستمری بگیران، «۴۰۰ هزار تومان عیدی عائله مندی»، «۱۵۰ هزار تومان عیدی اولاد» ، برای مجردها «همان عیدی یک میلیون و ۶۰۰ هزار تومانی» وریز میشه ، «مبلغ واریزیتون تو سایت تامین اجتماعی قابل رویت است» و «زمان واریز از ۱۵ تا ۱۷ اسفند ماه خواهد بود» از جمله مواردی است که این روزها در فضای مجازی شاهد آن هستیم.

مدیر کل سازمان تامین اجتماعی استان البرز خاطرنشان کرد: کلاهبرداران با این پیامک، لینکی ارسال می کنند و تقاضای وارد شدن به لینک فوق را دارند.

وی تاکید کرد: مستمری بگیران تامین اجتماعی به پیامک های مذکور توجهی نکنند چراکه مشکوک است.

سمندزاده از مستمری بگیران تامین اجتماعی خواست که مراقب باشند و برای جلوگیری از تبعات بعدی وارد لینک های مذکور نشوند ، در صورت هر گونه ابهامی در خصوص پرداختی های خود با شماره تلفن ۱۴۲۰ سازمان تامین اجتماعی تماس بگیرند و سوولات خود را از این طریق مطرح کنند.

طحان‌نظیف در نشست خبری:

دنبال حل مسئله «رتبه‌بندی معلمان» هستیم

سخنگوی شورای نگهبان دربارهٔ مصوبات بودجه‌ای مجلس، گفت: بررسی بودجه سال ۱۴۰۱ هنوز در صحن شورای نگهبان آغاز نشده است.

به گزارش پیام آشنا. هادی طحان نظیف، سخنگوی شورای نگهبان دیروز در نشست خبری اعلام کرد: شورای نگهبان ایرادتاتی به طرح تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار ایرادتاتی وارد کرده بود که مجلس شورای اسلامی همه آن ایرادات را رفع کرد. البته نامه‌ای اخیراً از سوی هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام به ما واصل شده و آنان ایراداتی به این طرح وارد کرده‌اند. ما این موارد را به مجلس ارائه دادیم تا مرتفع شود.

طحان‌نظیف، درباره نظر شورای نگهبان نسبت به طرح تنظیم مقررات خدمات فضای مجازی، ادامه داد: گاهی تصویب یک قانون فراز و نشیب‌های زیادی دارد. متن اولیه و نهایی برخی از طرح‌ها بسیار زیاد است و با ایرادات شورای نگهبان هم تغییراتی ایجاد می‌شود.

وی گفت: با توجه به اینکه نمی‌دانیم که مصوبه مجلس درباره طرح فضای مجازی در نهایت چه خواهد بود، نمی‌توانیم از الان نظر شورای نگهبان را اعلام کنیم.

سخنگوی شورای نگهبان تاکید کرد: بحث اصلاح ساختار بودجه بسیار مهم است و رهبر معظم انقلاب هم در سال‌های اخیر تاکیدات زیادی بر این موضوع کردند. کارهایی انجام شده است اما آنگونه که شایسته بوده به این موضوع پرداخته نشده است.

طحان‌نظیف افزود: مجلس شورای اسلامی قانونی را برای اصلاح ساختار بودجه تصویب کرد اما لازم است دولت و مجلس شورای اسلامی گام‌های بلندتری برای اصلاح ساختار بودجه بردارند.

وی همچنین تصریح کرد: شورای نگهبان هنوز به صورت رسمی لایحه رتبه‌بندی معلمان را دریافت نکرده است و به محض اینکه به ما برسد، آن را مورد بررسی قرار می‌دهیم.

سخنگوی شورای نگهبان با بیان اینکه لایحه رتبه‌بندی معلمان یکسری ایرادات مالی و غیرمالی داشت، گفت: ما بررسی خواهیم کرد که آیا در بخش مالی، مجلس شورای اسلامی به لایحه دولت برگشته است یا خیر. ما به محض دریافت و بررسی لایحه، نتیجه را به مردم اعلام خواهیم کرد.

طحان‌نظیف تاکید کرد: ما در عین پایبندی به قانون، دنبال حل مسئله رتبه‌بندی معلمان هستیم.

یادداشت

روند «صیانت» در سه سناریو

طرحی که به طرح صیانت معروف شده است، تا همین جا در تاریخ قانون‌گذاری ایران مفدگار خواهد شد و از آن به عنوان طرحی یاد خواهد شد که در روند آن تقریباً هیچ یک از معیارهای حقوقی، فنی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی قانون‌گذاری رعایت نشده است.

طرح صیانت در ابتدا توسط چند نماینده در مجلس مطرح شد. مدت‌ها از انتشار متن آن جلوگیری شد. نگران نقدها بودند لابد. بعد از آنکه متن منتشر شد گروه‌های اجتماعی متعددی انتقادات فراوان به آن وارد کردند. متخصصان وب، فعالان تجارت الکترونیک، حقوق‌دانان، کارشناسان ارتباطات و مردمانی که کاربران عادی محیط وب هستند انتقادات زیادی به این طرح وارد کردند. اما به همه آنها بی‌اعتنایی شد و هیچ پاسخ کارشناسی به آبوه انتقادات داده نشد.

فعلاً با آن انتقادات محتوایی کاری نداریم، اما در روند بررسی و تصویب هم قانون رعایت نشد.

در تصمیمی عجیب و مغایر با قانون اساسی بررسی این طرح به یک کمیسیون مشترک (با استدلالی متکی بر اصل ۸۵) واگذار شد. در حالی که ضرورتی که در این اصل گفته شده برای این طرح وجود نداشته است. در عرف مجلس معمولاً طرح‌ها و لوایح طولانی و چندصد ماده‌ای را طبق اصل ۸۵ به کمیسیون واگذار می‌کنند. این طرح واجد خصوصیات لازم و منطبق با اصل ۸۵ نیست.

وقتی مذاکرات مجلس علنی است، مذاکرات چنین کمیسیونی هم باید علنی باشد (اصل ۶۹). ولی این هم به درستی رعایت نشد و عمده مباحث آن در نهان گذشت. تا اینجا اصول ۸۵ و ۶۹ قانون اساسی رعایت نشدند.

سپس در سی‌ام آذرماه، مرکز پژوهش‌های مجلس در نامه‌ای خطاب به رئیس کمیسیون مشترک (۵۱ ایراد مهم و جدی در ۴ محور اصلی به این طرح وارد کرد که عبارت بودند از: عمده ایرادات به کلیات، عمده ایرادات حقوقی، عمده ایرادات ناظر به حکمرانی در فضای مجازی، عمده ایرادات اقتصادی وارد بر طرح، عمده ایرادات فنی وارد بر طرح، عمده ایرادات اجتماعی. در پایان همین گزارش رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس آمده است: «با وجود آنکه انتظار می‌رفت فرآیند بررسی طرح براساس رول ماده ۱۴۲ آیین‌نامه داخلی مجلس در مرکز طی شود ولی این فرآیند به شیوه دیگری در حال طی کردن مراحل خود در کمیسیون ویژه است. به هر روی، با عنایت به موارد پیش گفته، این مرکز برای بازنگری در طرح نیازمند تخصیص زمان بیشتری است و نسخه فعلی قابلیت اصلاح در زمان اندک تخصیص یافته را ندارد.»

گزارش رسمی مرکز پژوهش‌هاشان می‌دهد که اولا ایرادات وارد بر طرح آن قدر زیاد است که تقریباً غیرقابل اصلاح است. ۵۱ ایراد عمده در ۶ محور اصلی چیزی نیست که امکانی برای اصلاح بگذارد. ثانیاً کمیسیون مشترک مقررات ماده ۱۴۲ آیین‌نامه داخلی مجلس را رعایت نکرده است. یعنی کار خلاف قانون دیگری در فرآیند بررسی این طرح رخ داده است.

اما کمیسیون و هیات رئیسه که در کل باید نظارت خود را انجام می‌داد توجهی به این گزارش و این ایرادات نکرد و به کار خود ادامه داد در مورد تصمیمات و مذاکرات کمیسیون اطلاع‌رسانی درخوری که نشان بدهد جزئیات وقایع چگونه است صورت نگرفت. از هیات رئیسه و خصوصاً آقای رئیس مجلس نیز هیچ خبری نیامد که اقدامی برای اصلاح روند و اجرای درست مقررات انجام داده باشند.

کمیسیون به کارش ادامه داد بدون آنکه خبر قابل ملاحظه‌ای از مصوبات آن بیرون بیاید. تا اینکه بالاخره در روز سوم اسفند ماه در جلسه‌ای جنجالی کلیات آن را به تصویب رساندند.

شب همان روز نامه معاونت قوانین مجلس منتشر شد که در آن ایرادات مهم و بسیار جدی به روند تصویب این طرح گرفته و در سه بند به تفصیل توضیح داده شده است. طبق این نامه تصویب کلیات این طرح در کمیسیون مشترک مخالف آیین‌نامه داخلی مجلس بوده است. این نامه اعلام کرده است که در رای‌گیری در مورد کلیات طرح قانون آیین‌نامه داخلی رعایت نشده است. یعنی باز هم کمیسیون با نقض قانون سعی کرده کار را پیش ببرد. این نامه رسمی همچنین تاکید کرده است که چون به خلاف آیین‌نامه داخلی، طرح صیانت تغییرات بسیار زیادی در کمیسیون داشته و با آن طرح اول که مجلس به کمیسیون ارجاع کرده، بود، فرق‌های زیادی دارد، شور دوم آن (یعنی بررسی جزئیات) در کمیسیون ویژه دارای مشکل قانونی است. این یعنی که کمیسیون نمی‌تواند وارد شور دوم و بررسی جزئیات شود. براساس این نامه، با توجه به تغییر کلی طرح، صحن علنی مجلس باید این طرح را از ابتدا مورد بررسی قرار داده و در مورد‌ش تصمیم‌گیری کند.

تا اینجای کار، روند بررسی طرح صیانت، از روز اول که با ارجاع طرح به کمیسیون ویژه شروع شد، تا امروز مراحل بررسی و تصویب طرح بدون رعایت قانون طی شده است.

این نیز ناگفته نماند که در واکنش‌های کارشناسی و افکار عمومی نسبت به این طرح آشکار است که مخالفان طرح از طیف‌های متنوع اجتماعی و سیاسی و فرهنگی‌اند و نمی‌توان نقدهای اساسی به این طرح و شیوه بررسی و تصویب آن را منتسب به جناح‌های سیاسی کرد. مکاتبات مسوولانه سازمان‌های داخلی مجلس و تنوع فکری منتقدان و رسانه‌های نزدیک به مشرب‌های سیاسی مختلف شاهد این مدعاست. یکی از دلایل این همسویی واقعیتی است که طراحان و موافقان این طرح در مجلس به آن هیچ توجهی ندارند. این واقعیت که در دنیای امروز اینترنت به یکی از ملزومات و ضرورت‌های زندگی روزمره عمومی بدل شده است. در کسب‌وکارها، در آزادی بیان، در تهیه نیازهایی مثل حمل و نقل و انواع خریدها و مبادله‌های روزمره، در ارتباطات میان فردی، در ارتباطات اجتماعی، در کارهای اداری، در تجارت الکترونیک و تجارت سنتی، در فعالیت‌های سیاسی، در کارهای هنری و سینمایی، در گردش اطلاعات و همه بخش‌های زندگی عموم مردم، از هر جنس و سن و فکر و شغل و قوم و مذهب و آیین، اینترنت به چنان ضرورت لازمی بدل شده است که بدون آن یا با اینترنت محدود شده‌ای که در قرن بیست و یکم سرعتش به اندازه سرعت گاری باشد، همه‌چیز مختل می‌شود. این ساده‌ترین دلیلی است که باعث می‌شود قاطبه مردم از همه گروه‌های اجتماعی با این طرح سر موافقت نداشته باشند.

با همه اینها معدود افرادی هستند که نه فقط با عدم رعایت موازین قانون اساسی یا اصول کارشناسی فنی و حقوقی بلکه حتی با عدم رعایت قانون آیین‌نامه مجلس می‌خواهند به هر قیمتی شده است این طرح را تصویب کنند.

اینک مجلس و هیات رئیسه مجلس سه راه پیش رو دارند.

راه اول این است که به موازین قانون اساسی بازگردند و خواست و نیاز عمومی را محترم بشمارند. انتقادات کارشناسان مستقل را بپذیرند و این طرح را مسکوت بگذارند.

راه دوم این است که لااقل گزارش‌های کارشناسی بخش‌های داخلی مجلس، یعنی مرکز پژوهش‌ها و معاونت قوانین را محترم بشمارند و بپذیرند. آیین‌نامه داخلی را رعایت کنند. موضوع را مجدداً در صحن علنی مطرح کنند و در مورد‌ش دوباره تصمیم بگیرند که آن را رد خود مجلس به صورت علنی و در منظر مردم رسیدگی و بررسی کنند.

سوم اینکه همین رول موجود را ادامه دهند که نه تنها از نظر کارشناسان مستقل بلکه از نظر دستگاه‌های مسوول در خود مجلس نیز خلاف قانون بوده است. چنین اتخاذی این دوره مجلس را به این نام در تاریخ ثبت می‌کند که نخستین قانون در تاریخ قانون‌گذاری ایران را وضع کرده که نه تنها محتوایش مغایر با حقوق اساسی ملت و نیازهای عمومی است، بلکه حتی روند تصویب آن نیز غیرقانونی بوده است. وقتی حتی در روند بررسی و تصویب یک قانون، مقررات و موازین قانون‌گذاری رعایت نشود، آن قانون ماهیتاً قانون نخواهد بود.

کامبیز نوروزی
حقوقدان